

FATABUREN

Medlemsblad för Föreningen Auktoriserade Translaterer
Årgång 17 *Februari 2006* *nr 1*
Ansvarig utgivare: Kerstin Wallin

ÅRSMÖTE

Den 25 mars 2006 kl. 13

Lokal: Brygghuset

Norrtullsgatan 12 N

(nära Odenplan)

Stockholm

**Efter sedvanliga mötesförhandlingar
blir det enkel förtäring och ”mingel”.**

VÄLKOMNA!

OBS:

**Den som inte kan delta kan låta sig representeras av
en annan medlem genom fullmakt. (Se kallelsen.)**

*Styrelsen har beslutat att medlemmar som när årsmötet äger rum inte betalat
medlemsavgift för år 2005 kommer att strykas från hemsidan.*

FAT:s ÖVERSÄTTARPRIS

kommer att delas ut i samband med firandet av Hieronymus i september 2006. Priset är avsett för personer som gjort insatser som underlättar yrkesöversättarnas arbete. Skicka era förslag på pristagare till info@eurofat.se

NYTT: GRODPRIS

Styrelsen har beslutat instifta ett nytt pris – Grodpriset – som ska ges till texter, annonser etc. som inte är riktigt ”riktiga”. (T.ex. Expressens rubrik för någon månad sedan: ”Så hemlighöll Birgit Nilsson sin död”...) Hittar du något – skicka in det till info@eurofat.se

MEDLEMSNYTT

NY MEDLEM:

Vi välkomnar **Jaroslav Zuk** (till tjeckiska), Knivsta, som ny medlem i föreningen.

AVGÅENDE:

Margareta Synning (till/från engelska), går i pension och lämnar översättningsverksamheten och föreningen. Vi önskar henne lycka till i fortsättningen.

UPPHANDLINGAR

Under hösten 2005 har styrelsen ägnat nästan mycken tid åt frågan om offentliga upphandlingar.

RPS-upphandlingen avslutades 051205. Avtal för engelska och frekventa språk gick till Tolkcentralen i Göteborg och övriga språk till AJ Ord & Stil.

FAT har vänt sig till såväl Tolkcentralen som Frölunda stadsdelsförvaltning och Göteborgs kommun för att få information om varför en lokal, kommunal enhet givit sig in i offentliga upphandlingar som gäller hela Sverige och dessutom dumpat priserna. Vi har också skrivit till Konkurrensverket och NOU (Nämnden för Offentlig Upphandling). Hänvändelsen till Konkurrensverket ledde till ett möte med Per-Arne Sundbom som förklarade att man därifrån inte kan göra så mycket. Konkurrensverket kan ingripa om det finns risk för att ett agerande i en upphandling kan komma att upprepas, vilket är svårt att bevisa och det finns inget förbud mot prisdumpning. Han berättade också om upphandlingsutredningens arbete som redan resulterat i ett betänkande. Ett andra kommer i mars i år och innehåller förslag till ”inköpscentraler” efter fransk och italiensk modell och inspirerat EU-kommissionen. Erfarenheterna har inte varit särskilt positiva och Sundbom har skrivit ett särskilt yttrande mot förslaget. Han gav dessutom tips på personer som FAT kan kontakta och vi arbetar vidare med det.

Det är emellertid inte bara FAT som reagerat på Tolkcentralens medverkan i offentliga upphandlingar. För närvarande ligger tre anmälningar från invånare i Göteborgs kommun hos Länsrätten i Göteborg. De gäller Migrationsverkets, Försäkringskassans och RPS upphandlingar. Vi återkommer med information om hur ärendena utvecklas.

I anbudet till RPS uppgav Tolkcentralen att man hade nära samarbete med FAT, vilket tillbakavisades i FAT:s första brev (Tolkcentralen hänvisade till FAT:s deltagande i Tolkservicerådet, TSR, med en adjungerad ledamot). Tolkcentralens svar på FAT:s brev undertecknades dessutom av verksamhetschefen/ordföranden i Tolkservicerådet. TSR deltar, såvitt vi förstått, inte i offentliga upphandlingar och vi har därför skrivit dit och bett om en förklaring. Styrelsen kommer därefter att ta ställning till ev. fortsatt deltagande i TSR. Korrespondensen finns utlagd på FAT:s hemsida.

Sidas upphandling hade samlat totalt 13 anbud och den avgjordes 051207. Engelska-svenska (till/från) vanns av Gothia Translations som angav ett pris på 1,85 kr/ord oavsett ordantal och leveranstid. Avtal tecknades även med AJ Ord & Stil AB och Consortium Translations AB (under bildande), som andra- resp. tredjehandsleverantörer.

Avtalen för översättningar till/från franska, spanska, portugisiska och ryska vanns av AJ Ord & Stil AB. För franska hade man bjudit priser från 1,95 - 2,22 kr/ord, spanska 2,30-2,45, portugisiska 2,30-2,45 och för ryska 2,29-2,44 (lägstapriserna avsåg texter över 10 000 ord med 10 arbetsdagars leveranstid och de högsta texter på högst 2 000 ord och 5 arbetsdagars leveranstid).

Upphandlingen för språkområdena 6-9 (från engelska till/från franska, spanska, portugisiska och ryska) är typexempel på den rådande förvirringen hos upphandlarna. I Sverige finns det ingen auktorisation till/från två främmande språk och därmed inte heller några ”translatorer”, men det

hindrade inte Sida från att kräva att anbudsgivarna skulle ”tillhandahålla translatorer med översättarutbildning och erfarenhet av översättningsarbete till målspråk”. Ett antal anbud hade kommit in, men eftersom de inte uppfyllde kraven blev det inga avtal alls.

Sida krävde vidare att translatorerna i områdena 1-5 endast skulle översätta till sitt modersmål. Det innebär att man underkände translatorer med auktorisation både till och från ett främmande språk – oavsett modersmål. Vi frågar oss på vilka grunder man gjorde så? Vad betyder det för personer som har något av våra minoritetsspråk som modersmål?

En granskning av anbuden och summering av alla auktoriserade translatorer som ”erbjöds”, visade att totalsumman i flera fall överskred det totala antalet auktoriserade. En förklaring kan givetvis vara att flera translatorer fanns med i flera anbud. Inget ont i det - om det sker med translatorernas goda minne. Anbudsgivarna hade emellertid begärt sekretess för namnen vilket Sida beviljade. Sidans beslut överklagades till Kammarrätten med motiveringen att translatorer varken är företagets uppfinningar, eller patent och vanligen inte ens anställda, och att förmedlingarna därför inte hade rätt att hemlighålla dem. Tyvärr ändrade Kammarrätten inte Sidans beslut. Förmedlingarna kan därför i framtiden vara fria att ange vilka translatorer de vill i sina anbud – oberoende av om dessa tillfrågats eller inte. Som enskilda translatorer kommer vi att ha lika små möjligheter att kontrollera det, som vi har att kontrollera att translatorer som finns med i vinnande anbud faktiskt också får uppdrag som avtalen medför.

DEBATTFORUM PÅ HEMSIDAN

I samband med upphandlingarna har det kommit önskemål om att det skulle finnas ett debattforum på hemsidan. Detta är i och för sig enkelt att ordna, men erfarenheterna från den gamla hemsidan visar att det krävs en aktiv moderator. Finns det någon som anmäler sig frivilligt? Hör i så fall av er till styrelsen.

LEXIN

Utgivningen av ordböcker i Lexinserien har redan tidigare tagits upp i Fataburen (nr 4/2004) och nu är det dags igen – tyvärr inte heller denna gång av någon trevlig anledning.

Lexikonet från svenska till serbiska har nyligen kommit ut och väcker förvåning redan med de första sidorna. Det påstås Bertil Molde har granskat svenskan och man frågar sig hur det kan ha gått till - han avled nämligen år 1995! Vår kollega Adolf Dahl uppges stå för ”grundöversättning” trots att han tog sin hand från projektet för länge sedan.

Uppenbarligen har ingen som helst korrekturläsning skett. Kommentarer innehåller skriv- och språkfel i riklig mängd. Det råder också viss geografisk förvirring: på en karta i boken hittar man ”Västra Gotlands län” där vi annars brukar hitta ”Västra Götalands län”.

Detta är minsann inget användarvänligt lexikon, vare sig i fråga om urval eller placering av ord. Ordet ”plåtschabrak” finns med – under bokstaven ”S” – men ”bemanningföretag” letar man förgäves efter. Feminina former av ord som anger nationalitet och yrke har ansetts överflödiga, med två överraskande undantag: ”fransyska” och ”dalsländska”.

Lexin har givit ut fler lexikon – samtliga **från** svenska, men inget **till** svenska. Även de tidigare bjuder på lustifikation. I det ryska har ”dynamitgubbe” översatts med ”pigg åldring” och i det bosniska förklaras ”underskrida världsrekordet” med ”vara sämre än världsrekordet”...

För den som själv vill pröva på att rätta korrektur återges ”Kommentarer till svensk-serbiskt lexikon” på nästa sida.

Kommentarer till svensk-serbiskt lexikon

Svenska ords betydelser

Svenska uppslagsords betydelser har tagits från definitionerna i den svenska delen av ordboken, men för att utfylla betydelspektret har man använt en rad svenska tryckta ordböcker och deras eventuella elektroniska utgåvor: *Norstedts Svenska ordbok*, *Nationalencyklopedins ordbok*, *Illustrerad svensk ordbk*, *Bonniers Svenska ordbok*, *Nyord i svenskan*, *Strömbergs Stora synonymordboken*, *Svenska Duden Bildlexikon*, *Politikens ABC*, *Wörterbuch der schwedischen Phraseologie in Sachgruppen* i za nešto starija značenja Östergrens *Svensk-tysk teknisk ordbok* och olika terminologiska ordlistor. När det gäller så kallade samhällsord har man kontrollerat på relevanta webbsidor hur dessa institutioner heter i dag och vad är deras aktuella befogenhet. I vissa fall har man också sett i svensk-engelska, svensk-tyska och svensk-ryska ordböcker. Eftersom det inte har varit möjligt att ändra något på vänstersidan (svensksidan) i ordboken, har ändringarna i hög grad bestått av att införa ett större antal betydelser än angivet i betydelseförklaringarna i Lexins svenska del, men utan att ändra den grundläggande betydelseindelning.

Serbiska ords betydelser

Serbiska ords betydelser har givits med utgångspunkt i Serbiska Vetenskaps- och konstakademins ordbok och i Matica Srpskas ordbok, samt i databasen i Institutionen för serbiska språket vid Serbiska Vetenskaps- och konstakademien, men efter behov kontrollerat i personliga kontakter med institutionens medarbetare. Tekniska ord har i tillägg kontrollerats i tekniska ordböcker och i personliga kontakter med experter inom olika områden. Eftersom terminologin i serbiskan inte är på långt nära så standardiserat som i svenskan, har man tagit ord som antingen har högst bruksfrekvens eller som passar bäst i serbiskans lexikala och semantiska struktur.

Översättningsekvivalenter

Huvudprincipen vid översättningen har varit att finna i serbiskan så precisa ekvivalenter för den svenska originaltexten som möjligt. Översättningsekvivalenter som utan någon form för betydelseförskjutning eller med minimal betydelseförskjutning kan ersätta varandra i ett yttrande, har behandlats som synonymer och uppförts därefter. Det finns relativt få sådana ord. Översättningsekvivalenter som har klar distribution och inte kan ersätta varandra, har betraktats som olika betydelser själv när de står varandra mycket nära. De har åtskiljts med semikolon för att markera att de, på trots av nära betydelser, inte kan ersätta varandra i en rad syntagmatiska relationer. Ordförklaringar på svenska har översatts till serbiska bara när man inte har någon serbisk ekvivalent för det svenska uppslagsordet. Meningar har med få undtag över-

satts med bara en mening. När idiomatiska uttryck har förklarats på svenska, har dessa förklaringar översatts när det är nödvändigt för att förstå dessa uttryck. När man har en idiomatisk ekvivalent i serbiskan, har den använts som översättning; när en sådan ekvivalent saknas, har man givit beskrivande översättning.

Samhällsord

Så kallade samhällsord har översatts med serbiska ekvivalenter bara när det finns en hög grad av ekvivalens mellan aktuella samhällsinstitutioner när det gäller befogenheter, fullmakter, arbetsområde och liknande. Om sådan ekvivalens saknas i tillräcklig grad, så det är möjligt med missförståelser, eller om sådana institutioner inte finns i Serbiens samhällsliv eller förvaltningsapparat, har man givit beskrivande översättning. Svenska förklaringar har översatts bara om det är nödvändigt för att förstå den svenska institutionens verksamhet.

Rättstavning

Man har följt regler ur den gällande serbiska rättstavningen (*Pravopisni rečnik Maticе srpske*), men när det gäller sättet att skriva nordiska namn, har redaktören givit alternativ ur förslaget till nya rättstavningslösningar.

Ordformer, uttryck och meningar

Den vanliga praxis när man skriver multilingvala ordböcker i Serbien är alltid att uppföra ett verb i dets infinitivform i översättningen till serbiska, och detta har gjorts också i denna ordbok själv om verbet står i presens på den svenska sidan, också på grund av att översättningen till presens kräver att man uppför alla personformer i ental och flertal. Grammatiska skillnader mellan svenska och serbiska har gjort att man inte har kunnat sätta upp fullständiga ekvivalenter (till exempel tillsvaras de frekventa bruken av infinitivkonstruktioner i svenskan av konstruktioner med personliga former i serbiskan. passiva meningar motsvaras av aktiva och så vidare). I sådana fall uppstår naturliga och nödvändiga syntaktiska skillnader. Meningarna börjar i översättningen med stor förbokstav och avslutas med passande interpunktionstecken i samsvar med den serbiska rättstavningen själv om dem har uppförts i svenska exempel i helhet med små bokstäver och utan avslutande interpunktionstecken.

Avslutande anmärkningar

På grund av den korta fristen för översättning av en stor del av ordboken och genomsyn av hela materialet finns det säkert vissa brister i ordboken som kommer till att rättas i den elektroniska utgåva och en möjlig tredje pappersutgåva.

Många har givit sitt bidrag till översättningen och redigeringen av denna ordbok. Vi tackar dem alla, och själv om ingen har nämnts, har heller ingen glömts.